

בעצים שאינם משופים ובצמר שאינו מלובן, אם כן מדוע כתבה המשנה שעשה מן העצים כלים ומן הצמר בגדים, הרי מספיק השינוי שמשויף הגזול את העצים ומלבן את הצמר, כדי לקנות את החפץ.

כך יש לפרש את המשנה: הגוזל עצים ועשאן כלים — הכוונה שעשה מהעצים כלי הנקרא **בוכאני** [משטח לכתושה] שאין בו חקיקה אלא רק שיוף, דהיינו שיופן המובא בברייתא, שהוא שינוי שאי אפשר לבטל ומועיל מדאורייתא⁽⁸⁾.

וכן מה שנאמר במשנה: **צמר ועשאן בגדים** — הכוונה שעשה מהצמר בגדים הנקראים **נמטי** [מצעים של לבד], ובבגדים אלו לא מלבנים את הצמר.

והחידוש של המשנה, שאם עשה הגוזל מן הצמר בגדים אלו בלא שליבון, קנאן, כיון דהיינו שינוי דלא הדר, כי אין הצמר חוזר עוד לקדמותו להיות כל נימא ונימא בפני עצמה⁽⁹⁾.

ותרומת הכרי [שנג ג ד"ה אך], שכאן השינוי השם גרוע ואינו קונה לבד אלא מסייע לשינוי מעשה, אבל באופן שיש שינוי השם גמור, קונה גם בלא שינוי מעשה.

הגר"א [סימן שס י] והחזון איש [ב"ק סימן יז כא] מקשים ההיפך, מדוע צריך שינוי השם עם שינוי מעשה הרי שינוי מעשה לבד מועיל, כמו שמוכח בגמרא לעיל [סה ב] שיש מאן דאמר כי טלה ונעשה איל נחשב שינוי אף על פי שאינו שינוי השם. ומתריצים, כי אין כלל שצריך גם שינוי השם, ורק אם השינוי מעשה גרוע צריך גם שינוי השם.

הקובץ שיעורים [אות קכ] מבאר שתמיד שינוי מעשה לבד קונה, ומה שצריך גם שינוי השם הוא כדי להוכיח שהשינוי מעשה היה שינוי גמור, ואם לא היה שינוי השם יש הוכחה שאינו שינוי גמור, אבל במקום שיודעים שהיה שינוי גמור אין צורך בשינוי השם.

בחזון יחזקאל [י ב סוף ד"ה חמץ] מבאר, כי באופן שנעשה שינוי בכל החפץ כגון בטלה ונעשה איל אין צורך בשינוי השם, אבל בשיפן או עשאים נסרים שעצם העץ לא השתנה, אז צריך גם שינוי השם.

9. הרא"ש מבאר שאב"י ורב אשי נחלקו האם

החזון איש [ב"ק סימן טז יג] מבאר שהחסרון בשינוי החזור, כי כיון שיכול להחזירו למצבו הקודם, חייב לעשות כן כדי לקיים מצות השבה. גם הדבר אברהם [ח"א סימן א יז] מסתפק האם החסרון משום שאינו שינוי גמור או משום שחייב לקיים השבה. ובהגהה מאביו כותב נפקא מינה לענין איסור "אתנן", שב"אתנן" מה שהותר על ידי שינוי, הוא משום שלאחר שינוי נחשב כחפץ אחר שאינו מאוס למזבח [כמו שכתב תוס' לעיל סה ב ד"ה הא], ואם שינוי החזור נחשב שינוי גמור, וכל החסרון הוא רק משום שחייב לקיים השבה, אם כן חסרון זה הוא רק בגזילה, אבל ב"אתנן" ייחשב שינוי שמועיל להתירו למזבח.

8. התוספות כתבו, כי רק אם שייף עד שנעשה בוכני מועיל כי נחשב שינוי מעשה, אבל אם עשה שיוף שלא נשתנה שמו בכך, לא מועיל. ומבואר בתוספות כי צריך שיהיה גם שינוי השם עם שינוי מעשה. וכן פסקו הטור והרמ"א [סימן שס ו].

ומקשים האחרונים כי שינוי השם לבד קונה כמו שמוכח בגמרא לעיל [סה ב] שהקשו שיקנה בשינוי השם אף על פי שאין שינוי מעשה.

ומתריצים הפני יהושע והקצות החושן [שס ה]